

monumentale, altele originale, colțuri tipice ale orașului cu viața și principiile sale, vitrine cu specificul lor de totdeauna, teatre, cinematografe, muzee, universități, afișe, scene din muzee surprinzând momente de conținere, grădini și parcuri, aspecte ce evocă chiar figuri și opere ale trecutului culturii românești, peste toate străjuind cu măreție impunătoare, cunoscută întregii lumi, turnul Eiffel. De la înălțimea acestui colos, milioane de vizitatori veniți din toate colțurile pământului,

alături de locuitorii metropolei, au contemplat mărețiu decorului ciradin, fie ziua, cu geometrica-i sistematizare, fie noaptea sub impresia luminilor, care desemnează cu adâncă vibrație enigmaticele sale siluete.

Multitudinea acestor aspecte sînt consemnate cu măiestrie în imaginile lui Hedy Löffler, în tot cuprinsul albumului fotografic, conchizînd în ansamblu, că este o originală și valoroasă lucrare artistică.

CRONICĂ ● CRONICĂ ● CRONICĂ ● CRONICĂ ● CRONICĂ ● CRONICĂ

MUSAFIR LA „FOTO SON“ TIMIȘOARA '80 IMPRESII DE SPECTATOR

Eugen Iarovici E. FIAP

A realiza un spectacol de serii de diapozitive sonorizate, cu trimiteri de grupaje din mai multe orașe ale țării, este, în fața la care ne aflăm azi, o performanță destul de grea. De aceea, colegii noștri din Timișoara, care au reușit să pună pe picioare, pentru a patra oară la rînd un astfel de festival bienal, merită cele mai calde felicitări.

Într-o sală mare, cea a noii „Case a Tineretului“ – timp de două zile, publicul timișorean a avut prilejul să fie încîntat cu vizionarea unor creații ale acestui nou gen, adesea răsplătite cu aplauze generoase. Spectacolul s-a desfășurat în condiții tehnice bune. Imaginile cu culori luminoase s-au perindat prin topire (föndu enchainé) pe un ecran mare, putînd fi urmărite în cele mai bune condiții din toată sala. Sunetul, de asemenea, a fost corect reglat la intensitatea necesară pentru a putea fi auzit cu claritate. S-ar putea spune că atît proiecția cît și sonorizarea au fost de calitate profesională, deși încropite de amatori din utilaje cu multe „improviзації“.

Înainte de a merge mai departe, este poate indicat a clarifica unii termeni care sînt vehiculați în lumea creatorilor de serii sonorizate. Clarificarea este necesară atît pentru creatori, cît și pentru organizatorii de festivaluri și concursuri. După cum am mai arătat și în alt material, terminologia a evoluat paralel cu perfecționarea producțiilor și cu apariția unor forme noi. Diasonul devenise denumirea generalizată pentru seriile de diapozitive însoțite de texte și muzică, proiectate cu unul sau două aparate, cu pauze negre sau cu topirea imaginii. Astfel de serii aveau ca subiecte relatări de călătorie, tematici documentare, prezentări de orașe, regiuni, obiceiuri etc. În momentul în care unii creatori au depășit aceste limite, introducînd în producțiile lor un suflu poetic, un comentariu bazat pe idei filosofice, dînd creațiilor lor un caracter mai mult literar-artistic s-a simțit nevoia unui termen nou, a unei denumiri noi, care să le deosebească de ceea ce era în deobște denumit „diason“. Un francez a propus pentru astfel de serii, denumirea de „diaporama“, denumire care a fost acceptată pe plan internațional.

Deosebirea nu este determinată de mijloacele tehnice, ci de conținut de idei și de tratare artistică a subiectelor.

Diasonul are valoarea sa de netăgăduit, iar creatorii vor produce și în continuare serii sonorizate cu o mare valoare documentară, propagandistică, educativă. Însă, după cum nu s-ar putea da în mod echitabil premii, de exemplu, la articole de ziar puse laolaltă cu nuvele sau poezii, tot astfel nu este just să se amestece diasonul cu diaporama. Ele sînt genuri diferite, cu profiluri, modalități și scopuri deosebite. De aceea, după cum a început să se obișnuiască și în alte părți, este bine ca să existe premii separate pentru diason și altele pentru diaporama. Sau, dacă prin această procedură problemele organizatorice devin prea grele, în regulamentul să se specifice clar că se face fie un concurs de diason, fie unul de diaporama. Creatorii, pe de altă parte, își vor alege categoria la care să concureze, fără să mai recurgă la false poetizări, comentarii forțat literare sau la alte mijloace, doar ca să fie pe placul unor jurii. Astfel, confuziile vor putea fi înlăturate, iar profilul clar al genurilor nu va avea decît de cîștigat.

Relatînd aspectele pozitive de mai sus, privitoare mai ales la munca organizatorilor, să căutăm să deslușim din creațiile prezentate de autori, unele tendințe care s-au manifestat în cadrul festivalului.

Programul prezentat la Timișoara a fost variat, cu subiecte și modalități de expresie pe o arie largă, predominant totuși producțiile descriptive, sau cele bazate pe idei insuficient de adîncite.

Dată fiind multitudinea de producții, spectatorului îi va veni greu să-și amintească fiecare în parte. Totuși, sînt cîteva care au avut darul să producă o impresie mai puternică, fiind reținute cu plăcere. Astfel se detașează net creația lui Moser, intitulată „Formele naturii“. Bazată pe ideea generoasă a varietății și frumuseții formelor care se găsesc în natură, comentariul punctează prin scurte referiri filozofice bine alese, tematica complexității lumii în care trăim. Imaginile reușit fotografiate, adesea macrofotografice, produc uimire și admirație sinceră. Secvențele sînt logic articulate, iar muzica potrivită cu măiestrie, contribuie la un efect artistic de fină subtilitate. Ne-am mîrșat că după acest succes, Moser a mai prezentat un diason, despre Ciuperca, care este lipsit de o idee clară, capabilă să închege suita de diapozitive, limitîndu-se mai mult la un caracter oarecum documentar.

În cadrul genului de diason documentar, o reușită este „Arta fierului în Banat”, autor Walter Konschitzley. Tematica, inteligent concepută și măiestrit realizată, beneficiază de o tratare interesantă prin secvențe bine motivate, atât din punctul de vedere al desfășurării relațiilor, cât și în ceea ce privește unitatea cromatică, alternarea planurilor și a unghiurilor. Muzica este astfel căutată, încît să constituie transpunerea în melodie a stilurilor diferitelor genuri de feronerie. Cu mici modificări și cu adăugarea unui comentariu vorbit, scurt și la temă, „Feroneria” poate deveni un diason documentar exemplar.

O notă cu totul aparte a adus-o diaporama lui Radu „Vivre en ville”. Dacă ar fi s-o caracterizăm printr-un singur cuvînt, am alege „modern” în sensul cel mai bun. Cu multă inventivitate și vioiciune, cu sensibilitate și inteligență, autorul caută să ne arate ce crede despre viața într-o metropolă. Pentru a ne convinge, el utilizează cu pricepere tehnică, metafora, contrastul și compoziții coloristice și ale cadrelor cu o mare putere de șoc vizual Furat de elementele formale și de avalanșa de aspecte, autorul pare să uite pe parcurs ideea de bază și necesitatea organizării materialelor pe coordonatele unei ordini impuse de puterea de asimilare a publicului. Ca și Moser, Merizescu a mai prezentat și altă lucrare : „Vis cu Roșu”. Aici din nou se evidențiază puternicul său talent pentru descoperirea și redarea insolitului, dar el se limitează numai la atât.

Dr. Dorin Speranția ne-a delectat și în trecut cu creații valoroase. De astă dată a prezentat „Măștile”, un documentar despre un țaran creator de măști pentru datinile sărbătorilor de iarnă. De la început se produce o impresie puternică. Introducerea – atât textul cit și imaginile – pregătesc publicul, îl atrag în atmosfera de nerăbdare pentru a vedea ce urmează. Și, într-adevăr, ne este prezentat creatorul de măști, „operele lui” – măștile bine fotografiate, peisaje, iar măști și, din păcate, cam la atât se rezumă diasonul. Lipșete o tratare tot atât de bună a sfîrșitului, pe măsura introducerii excelente.

La ultimele festivaluri s-a făcut remarcată prezența unui creator cu reale calități, Szabo Laszlo din Odorhei. Stăpin desăvîrșit pe tehnică, pe manipulările de laborator și pe mirajul muzicii ritmice ridicată la un număr apreciabil de decibeli, creatorul apare ca element de contrast față de multele dulcegării „romantioase” care tind să monopolizeze ecranele. Orice s-ar spune, este o prezență stenică. Regretabil este faptul că de la diaporama „Energie”, premiată la Bălan '80, autorul pedalează mai mult pe virtuoziție, decît pe adîncirea tematicii. „Deșeu” prezentat la Timișoara este un exemplu al acestei tendințe. Cealaltă diaporamă prezentată „Cotidian sătesc”, este sprijinită de cîteva idei, însă ele se pierd într-un noian de tehnici pseudo-moderne, iar muzica, eronat aleasă, nu devine un factor de potențare dramaturgică. Sînt convins că după epuizarea freneziei tehniciste care îl pasionează acum pe autor, el se va preocupa mai mult pentru găsirea unor idei valoroase, cărora să le găsească rezolvări moderne, pe măsura marilor sale posibilități tehnice.

Se cuvine menționat și diasonul documentar „Mobilierul pictat din Virghiș”, care, în genul său, este o realizare corectă, interesantă, cu o mare valoare educativă.

În afară de producțiile de care m-am ocupat pînă acum, s-ar mai putea menționa unele doar pe jumătate izbutite, altele cu scînteieri izolate, altele la care doar imaginile sînt frumoase, însă ele nu beneficiază de măiestria specifică pentru a le ridica la valoare de spectacol de imagini sonorizate.

Aici, referindu-mă la „valoarea de spectacol”, cred că se găsește izvorul celor mai multe nereușite. A realiza un „spectacol” este o chestiune de mare măiestrie și de măsură, pe lîngă alte multe calități. Creatorul fără public este o aberație. Talentul și munca sa se irosesc în pustiu. Creatorul de diaporame trebuie să fie conștient că el creează pentru public, pentru un public cît mai larg, eterogen, pe care trebuie să-l cunoască bine. Întîlnirea lui cu publicul se face în sala de spectacol. Aici trebuie să-l încînte, să-l convingă, să-l ciștige.

Publicul vrea să afle, să se bucure, să fie uimit, să se distreze, să fie emoționat, răscolit, să participe, să fie integrat, să plece îmbogățit. Publicul vrea mereu lucruri noi, originale, vrea să învețe fără să fie dădăcit, este pretențios, gata să descopere greșeli, cere măsură și ritm pentru că se plictisește ușor, are oroare de banalități, repetări inutile și lungimi.

Noi, între noi, specialiștii, ne înțelegem poate mai ușor. Știm să apreciem greutățile pe care le înfruntă un creator, apreciem unele „subtilități” tehnice, ne mulțumim cu „găselnițe” și sîntem mai iertători, dorind să „încurajăm” pe colegii noștri. Acest circuit „între specialiști” este însă prea strîmt pentru promovarea unei arte. Trebuie neapărat pătruns în masele de spectatori, oricît de exigenți și cruzi ar fi aceștia !

Dr. Copăceanu, președintele filialei Banat, la discuțiile care au urmat după festival, a sesizat necesitatea autocenzurii din partea creatorilor și a unei exigențe mai mari din partea juriilor. De asemenea, tov. Șandor a vorbit despre ciștigarea, formarea și educarea publicului. Alți vorbitori au recunoscut necesitatea cuceririi unui public cît mai larg. Dintre aceștia tov. Radu Merizescu a observat just că atragerea spre gen este premiza posibilităților de influențare politică-ideologică.

După cum se vede „Foto Son '80” a determinat o accelerare a ritmului de pășire spre maturizarea acestui nou gen de spectacol. De aceea apare necesitatea clasificării coordonatelor pe care să se desfășoare creația. Se simte nevoia unei gândiri mai moderne, o adîncire a conținutului producțiilor, o mai intimă legătură și o cunoaștere a vieții contemporane și a modalităților de prezentare a ei, o folosire mai corectă a mijloacelor artistice printr-o fuziune unitară între imagine, comentat și muzică. Constat cu bucurie că există la creatori entuziasm și caldă dăruire. Aceasta este garanția succeselor de minie !

Rugăm încă o dată pe creatorii de diasonuri și diaporame să-și comunice adresele la Asociația Artiștilor Fotografi, Diaporama, C.P. 223, 70700 București 1.

De asemenea, îi invităm să ne trimită știri despre activitatea diaporamistică, propuneri și păreri, articole, pentru a le publica în revista noastră „FOTOGRAFIA”.